

מראה מקומות, שיעור מאת הג"ר יהודה לנדי שליט"א

בענין מטבעות של מלכות חשמונאי

1

מגילה ט. ט:

תניא א"ר יהודה אף כשהתירו רבותינו יונית לא התירו אלא בספר תורה ומשום מעשה דתלמי המלך דתניא מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים והכניסן בשבעים ושנים בתים ולא גילה להם על מה כינסן ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם נתן הקב"ה בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן לדעת אחת וכתבו לו אלהים ברא בראשית אעשה אדם בצלם ובדמות ויכל ביום הששי וישבות ביום השביעי זכר ונקבה בראו ולא כתבו בראם הבה ארדה ואבלה שם שפתם ותצחק שרה בקרוביה כי באפס הרגו שור וברצונם עקרו אבוס ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושא בני אדם ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובשאר ארצות ארבע מאות שנה וישלח את זאטוטי בני ישראל ואל זאטוטי בני ישראל לא שלח ידו לא חמד אחד מהם נשאתי אשר חלק ה' אלהיך אתם להאיר לכל העמים וילך ויעבוד אלהים אחרים אשר לא צויתי לעובדם וכתבו לו את צעירת הרגלים ולא כתבו לו את הארנבת מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה שלא יאמר שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה.

רשב"ג אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית: א"ר אבהו א"ר יוחנן הלכה כרשב"ג וא"ר יוחנן מ"ט דרשב"ג אמר קרא יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם דבריו של יפת יהיו באהלי שם ואימא גומר ומגוג א"ר חייא בר אבא היינו טעמא דכתיב יפת אלהים ליפת יפיותו של יפת היא באהלי שם.

2

יומא ט. ט:

והתניא בעשרים וחמשה [בטבת] יום הר גרזים [הוא] דלא למספד יום שבקשו כותיים את בית אלהינו מלאכסנדרוס מוקדון להחריבו ונתנו להם באו והודיעו את שמעון הצדיק מה עשה לבש בגדי כהונה ונתעטף בבגדי כהונה ומיקירי ישראל עמו ואבוקות של אור בידיהן וכל הלילה הללו הולכים מצד זה והללו הולכים מצד זה עד שעלה עמוד השחר כיון שעלה עמוד השחר אמר להם מי הללו אמרו לו יהודים שמרדו בך כיון שהגיע לאנטיפטרס זרחה חמה ופגעו זה בזה כיון שראה לשמעון הצדיק ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו אמרו לו מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה אמר להם דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמתי אמר להם למה באתם אמרו אפשר בית שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב יתעוד עובדי כוכבים להחריבו אמר להם מי הללו אמרו לו כותיים הללו שעומדים לפניך אמר להם הרי הם מסורין בידיכם מיד נקבום בעקביהם ותלאום בזנבי סוסיהם והיו מגררין אותן על הקוצים ועל הברקנים עד שהגיעו להר גריזים כיון שהגיעו להר גריזים חרשוהו וזרעוהו כרשינין כדרך שבקשו לעשות לבית אלהינו ואותו היום עשאוהו יו"ט.

.3

ע"ז ח:

התני רבי יוסי ברבי מלכות פרס בפני הבית שלשים וארבע שנה מלכות יון בפני הבית מאה ושמונים שנה מלכות חשמונאי בפני הבית מאה ושלוש מלכות בית הורדוס מאה ושלוש.

.4

מנחות צו:

כל הכלים שהיו במקדש ארכן לארכו של בית.

.5

מנחות צו:

כדריש לקיש דאמר ר"ל מאי דכתיב על השלחן הטהור טהור מכלל דאיכא טמא אלא מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ומראין בו לחם ואומרי' להם ראו חיבתכם לפני המקום כדברי רבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי נס גדול נעשה בלחם הפנים סילוקו כסידורו שנאמר לשום לחם חם ביום הלקחו.

.6

בכורות נא.

חוץ מן השקלים :

תנא חוץ מן השקלים ומעשר והראיון שקלים דתנן מצרפין שקלים לדרבונות מפני משאוי הדרך מעשר דכתיב וצרת הכסף בידך והראיון תני רב יוסף שלא יביא סיגה לעזרה.

.7

ב"ק צז:

ת"ר איזהו מטבע של ירושלים דוד ושלמה מצד אחד וירושלים עיר הקודש מצד אחר ואיזהו מטבע של אברהם אבינו זקן וזקינה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחרת.